

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ İLK DÖNEM İSLAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	1/8

Ders Kodu	Ders Adı	Zorunlu (Z) / Seçmeli (S)	Yıl	Yarı Yıl	Anabilim Dalı
İLA267	İlk Dönem İslam Tarihi	Z	2025-2026	3	İslam Tarihi
Haftalık Ders Saati, Kredi, AKTS		Teori	Uygulama	Kredi	AKTS
		2	0	2	3

GENEL BİLGİLER

Dersin Amacı

Hulefâ-yi Râşidîn, Emevîler dönemlerinin siyasi ve sosyal yapısı hakkında yeterli düzeyde bilgi edindirmek, bu devirlerde meydana gelen olayların sebep ve sonuçlarını anlayıp değerlendirebilecek bir bakış açısı kazandırmak ve edinilen bilginin çağdaş meselelerde kullanabilmesini sağlamaktır. Ayrıca anlatılan konularla ilgili temel kaynaklar ve önemli araştırma eserleri tanıtılarak alanla ilgili literatür bilgisi kazandırmak da dersin amaçları arasında yer almaktadır.

Dersin İçeriği

Râşidî Halifeler (Hulefâ-yi Râşidîn) döneminin siyasi ve sosyal olayları, bu dönemde gerçekleştirilen fetih hareketleri, halifelerin (Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali) icraatları anlatılacaktır.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Apak, Adem. Ana Hatlarıyla İslâm Tarihi (Hulefâ-I Râşidîn Dönemi). Cilt 2. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2020
Fayda, Mustafa. Hulefâ-yı Râşidîn devri (Dört Halife Dönemi 11-40/632-661). İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2014
Fayda, Mustafa. Hz. Ömer zamanında gayr-I müslimler. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1989
Demircan, Adnan. Haricilerin siyasi faaliyetleri. İstanbul: Beyan Yayınları, 1996
Demircan, Adnan. Raşidi Halifeler. İstanbul: Beyan Yayınları, 2015
Zorlu, Cem. İslam'da ilk iktidar mücadelesi. Konya: Yediveren Yayınları, 2002
Aycan, İrfan. Saltanata giden yolda Muaviye Bin Ebî Süfyân. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2014.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ İLK DÖNEM İSLAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	2/8
Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri			
Yüz yüze ders takriri, interaktif ders yapımı, ödev verme, soru-cevap, tartışma ve münazaralar düzenleme yöntemleri ile dersler işlenmektedir.			
Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar			
Ders konularıyla bağlantılı ek okumalar yapılması.			
Dersi Veren Öğretim Elemanı / Yardımcıları			
Dr. Öğr. Üyesi Sadettin GÜRMAN			
Dersin Verilişi			
Yüz yüze ders anlatımı ve soru-cevap.			

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ İLK DÖNEM İSLAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	3/8

Hafta	Konu
1. Hafta	Hiz. Ebû Bekir (632-634)'in halife seçilmesi.
2. Hafta	Hiz. Ebû Bekir dönemi Ridde olayları
3. Hafta	Hiz. Ebû Bekir dönemi fetihleri
4. Hafta	Hiz. Ömer (634-644)'in halife seçilmesi ve döneminde yapılan fetih hareketleri
5. Hafta	Hiz. Ömer'n kurumsallaştırma faaliyetleri
6. Hafta	Hiz. Ömer'in yaptığı mali düzenlemeler ve yaptırdığı ordugah şehirler
7. Hafta	Hiz. Ömer'in devlet ricaline yönelik politikaları
Ara Sınav	
8. Hafta	Hiz. Osman (644-656)'ın halife seçilmesi
9. Hafta	Hiz. Osman döneminde meydana gelen fetih hareketleri
10. Hafta	Hiz. Osman dönemi fitne hareketleri ve halifenin şehit edilmesi
11. Hafta	Hiz. Ali (656-661)'nin halife seçilmesi ve icraatları
12. Hafta	Hiz. Ali dönemi Cemel ve Sıffin savaşları
13. Hafta	Hiz. Ali'nin Hâricîler'le mücadelesi ve şehit edilmesi
14. Hafta	Hiz. Hasan'ın halife seçilmesi ve hilafetin Hiz. Hasan'dan Muâviye b. Ebû Süfyân'a geçmesi
Final Sınavı + Bütünleme Sınavı	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ İLK DÖNEM İSLAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	4/8

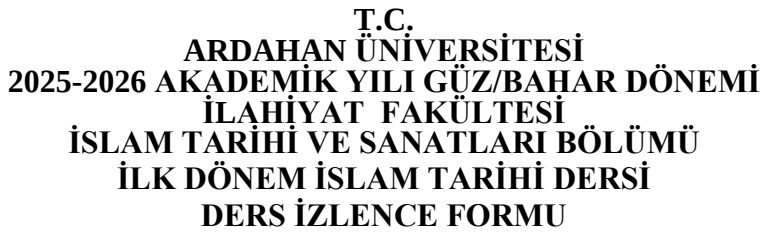
DEĞERLENDİRME		
Etkinlik	Adet	Ağırlık (%)
Vize	1	40
Final	1	60
Diğer (Ödev, Sunum, Sözlü, Derse Katılım, Grup Çalışması, vb.)		
Toplam		%100

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ)	
ÖÇ 1	Hız. Muhammed Peygamber'in vefatının ardından meydana gelen hilafet tartışmaları ve Hız. Ebû Bekir'in halife seçilmesi hakkında bilgi sahibi olur. Ayrıca "Râşidî halifeler" kavramının ne anlama geldiği ile ilgili bilgi edinir.
ÖÇ 2	Râşidî halifelerden birincisi olan Hız. Ebû Bekir'in yalancı peygamberlerle mücadelesi ve sonuçları, ayrıca döneminde Sâsânîler ile Bizans'a yönelik İrak ve Şam cephelerinde gerçekleştirilen fetih hareketleri hakkında bilgi edinir.
ÖÇ 3	Râşidî halifelerin ikincisi olan Hız. Ömer'in halife seçilmesi, döneminde gerçekleştirilen İran-İrak, Suriye, Cezîre ve Mısır fetihleri hakkında bilgi edinir. Ayrıca hilafeti dönemindeki kurumsallaşma faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olur.
ÖÇ 4	Râşidî halifelerin üçüncüsü Hız. Osman'ın halife seçilme süreci hakkında bilgi edinir ve bu süreci daha önceki halifelerin halife seçilme yöntemleri ile kıyaslama becerisi kazanır. Ayrıca Hız. Osman döneminde gerçekleştirilen fetih hareketleri hakkında bilgi sahibi olur.
ÖÇ 5	Hız. Osman'ın hilafetinin ikinci döneminde meydana gelen fitne olayları ile bunların sebep ve sonuçları hakkında bilgi edinir ve Hız. Osman'ın öldürülmesine götüren süreci analiz etme yetisi kazanır.
ÖÇ 6	Hız. Osman'ın fitne olayları sonucu öldürülmesinin ardından Hız. Ali'nin halife seçilmesi süreci, Hız. Ali'nin Hız. Osman dönemi valilerine karşı icraatları ve Cemel ashâbı ile yaptığı savaşın sebep ve sonuçları hakkında bilgi edinir.
ÖÇ 7	Hız. Ali'nin kendisine biat etmeyen Şam valisi Muâviye b. Ebû Süfyan'la mücadelesi ve Sıffin savaşı sonrası meydana gelen gelişmeler hakkında bilgi edinir. Ayrıca Hâricîler'in ortaya çıkmasının temelinde yatan sebepleri kavrar, Hız. Ali'nin onlarla mücadelesi ve şehit edilmesi hakkında bilgi sahibi olur.
ÖÇ 8	Hız. Hasan'ın halife seçilmesi olayı ile ilgili bilgi edinir ve Muâviye b. Ebû Süfyan'la mücadelesi sonucu hilafetten çekilerek yönetimi ona bırakmasının arka planında yatan sebepleri öğrenerek bu konuda analiz yapma becerisi kazanır.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ İLK DÖNEM İSLAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	5/8

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ) – PROGRAM ÖĞRENME ÇIKTILARI (PÖÇ) İLİŞKİSİ

	PÖÇ 1	PÖÇ 2	PÖÇ 3	PÖÇ 4	PÖÇ 5	PÖÇ 6	PÖÇ 7	PÖÇ 8	PÖÇ 9	PÖÇ 10	PÖÇ 11	PÖÇ 12	PÖÇ 13	PÖÇ 14	PÖÇ 15	PÖÇ 16
ÖÇ 1	5	1	4	3	5	3	3	1	2	1	1	3	1	4	2	
ÖÇ 2	5	1	3	4	5	3	3	1	2	1	1	3	1	3	1	
ÖÇ 3	5	1	4	3	5	3	3	1	2	1	1	3	1	4	2	
ÖÇ 4	5	1	3	4	5	3	3	1	2	1	1	3	1	3	1	
ÖÇ 5	5	1	4	3	5	3	3	1	2	1	1	3	1	4	2	
ÖÇ 6	5	1	3	4	5	3	3	1	2	1	1	3	1	3	1	
ÖÇ 7	5	1	4	3	5	3	3	1	2	1	1	3	1	4	2	
ÖÇ 8	5	1	3	4	5	3	3	1	2	1	1	3	1	3	1	
0 – Katkı Yok		1 – Çok Düşük Düzeyde Katkı			2 – Düşük Düzeyde Katkı			3 – Orta Düzeyde Katkı			4 – Yüksek Düzeyde Katkı			5 – Çok Yüksek Düzeyde Katkı		

Doküman No:	ARÜ.FR.004
İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
Revizyon Tarihi:	10.12.2025
Revizyon No:	1
Sayfa:	6/8

PEA 1. İlahiyat alanında lisans ve lisansüstü eğitiminin niteliğini geliştirmek.

Evet X Hayır ☐

Evet X Hayır ☐

Evet X Hayır ☐

Evet X Hayır ☐

Evet X Hayır ☐

Evet X Hayır ☐

[illegible]

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ İLK DÖNEM İSLAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	7/8

DERS-PROGRAM ÖĞRENİM ÇIKTISI (PÖÇ) İLİŞKİSİ	
PÖÇ1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ2. Alanıyla ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir	Evet X Hayır ☐
PÖÇ3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ6. Türkçe 7ee n az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ8. Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ9. Bireysel inisiyatif olarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.	Evet X Hayır ☐
PÖÇ14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.	Evet X Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ İLK DÖNEM İSLAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	8/8

DERS-PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜT (PÖÖ) İLİŞKİSİ

PÖÖ.1. Kur'an-ı Kerim bilgisine, doğru tilavet becerisine ve yeterli ezbere sahip olma	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ.2. Arapça temel kaynakları okuma ve anlama yetkinliğine sahip olma	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ.3. İtikat, ibadet, ahlak ve muamelata dair usul ve esasları kavrama ve dayandığı temelleri bilme	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ.4. Kur'an ve sünnet bütünlüğünü esas alan bir yaklaşıma sahip olma	Evet ☐ Hayır ☒
PÖÖ.5. Bütüncül ve sistematik bir dini düşünce ve kavrayışa sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ.6. Zaman ve mekâna göre ortaya çıkan farklı dini yaklaşımları doğru anlama ve tutarlı değerlendirme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ.7. Din istismarı, şiddet, İslam karşıtlığı gibi dine ve topluma zararlı eğilimlere karşı söylem ve tutum geliştirebilme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ.8. Farklı düşünce ve yorumlar karşısında saygı ve adaleti esas alma yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ.9. Kişi ve kurumlar yerine ilke ve değerleri üstün tutan bir anlayışa sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ.10. Dinin temel kaynakları ve bilimsel verilere dayalı din eğitimi ve din hizmetleri verme yetkinliğine sahip olma	Evet ☒ Hayır ☐